

Vær ikke selvkloge! [Matt.7,1-5](#) - PDF -
Carl Fr. Wisløff - "Sådan er Jesus"

Døm ikke, for at I ikke skal dømmes; thi den dom, I dømmes med, med den skal I selv dømmes, og det mål, I måler med, med det skal I selv få tilmålt. Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men bjælken i dit eget øje lægger du ikke mærke til? Eller hvor kan du sige til din broder: »Lad mig tage splinten ud af dit øje;« og se, der sidder en bjælke i dit eget øje. Hykler! tag først bjælken ud af dit eget øje, så kan du se klart til at tage splinten ud af din broders øje.

Vor tekst er hentet fra Bjergprædikenen. Lad os sige lidt om den allerførst. Bjergprædikenen er vel et af de mest misforståede afsnit i hele Bibelen. Mange føler sig tiltrukket af denne store tale, som Jesus holdt på bjerget, men kun få har den rette forståelse af den.

Man kan trygt sige, at Bjergprædikenen kun bliver opfattet rigtigt, dersom man er villig til at gå ind gennem den rette dør. Og døren er indledningsordene »Salige er de fattige i ånden, thi Himmeriget er deres. Salige er de, som sørger, thi de skal trøstes.«

Den tale, vi kalder Bjergprædikenen, er holdt med særlig adresse til Jesu egne disciple. Det ser vi jo i [Matt. 5,1](#): "Da han så folkeskarerne, gik han op i bjergene; der satte han sig, og hans disciple kom hen til ham." Jesus havde ord at sige ganske særlig til dem.

Ikke sådan at forstå, at det kun er de kristne, der skylder Gud lydighed. Det er der vist nogle, der tror. De undskylder deres syndige liv med, at de jo da heller ikke har givet sig ud for at være kristne. Det er selvbedrag. Guds hellige vilje gælder alle mennesker.

Alligevel havde han et ord at sige specielt til sine venner. Jesu ord i Bjergprædikenen er rettet til dem, som har hørt Jesu ord i tro, således at de hører hjemme blandt dem, som er »fattige i ånden«, og som »hungrer og tørster efter retfærdigheden«.

Bjergprædikenen er ikke rettet til dem, som er rige, mætte og vellykkede i sig selv. Den har intet at sige til dem, som tror, de er så gode, at de ikke har nødig at omvende sig. Den er til dem, som har lært deres egen fattigdom at kende, ja, deres synd og fortabthed, og som så intet højere ønske har end at være Guds bam for jesu skyld.

Bjergprædikenen er ikke tænkt som en lovbog, som samfundet skal styres efter. Den tager sigte på dem, som lever i nådens rige, hvor intet går efter fortjeneste, og hvor grundloven hedder syndernes forladelse ved tro på Jesus. Det verdslige samfund kender - og må kende - en anden grundlov. I samfundet går det efter fortjeneste, der skal det gode belønnes og det onde hindres og straffes. Jesus har ikke afsat de verdslige myndigheder, og hans apostle har bedt os være lydige mod den øvrighed, vi har over os. [Rom. 13,1 ff.](#) [1.Pet. 2,13-14](#). Gud vil, der skal være en sådan ordening i det verdslige samfund, at voldsmand, tyve og bedragerer ikke får frit spil.

Samfundet kan ikke og skal ikke styres efter Bjergprædikenen. Men der findes et andet rige end det verdslige samfund, et nådens rige, hvor de troende hører hjemme. Her skal vi have Bjergprædikenen for øje. Den skal være ledestjernen for de kristnes tankegang, liv og færd. De kristne er borgere i begge disse riger. De hører hjemme i Guds rige, hvor syndenes forladelse er grundlaget. Men de er også borgere i det verdslige samfund. En kristen vil være lydige mod samfundets love, så sandt disse ikke strider mod Guds ord. [Ap. G. 5,29](#). Dette er noget af det, der giver kristenlivet dets spænding, og her behøves Åndens lys og Ordets vejledning.

Vor tekst fører os ind på et af de områder, hvor vi kan komme ud for netop denne vanskelighed. Døm ikke! siger Jesus.

Det er ikke sagt til dommeren, som sidder i retten og skal tage sig af de sager, som ligger for der. Han skal dømme efter landets love. Det skal han, også om han er en kristen. En kristen dommer kan ikke tilgive en voldsmand på samfundets vegne. Han sidder der for at dømme efter landets love. Det er Guds ordening.

Nej, når Jesus her siger: »Døm ikke!« så tænker han på sine troende venner og deres tankegang og sindelag. Hvad er det, han vender sig imod? Hvad er det for et fejlagtigt sindelag, han advarer imod?

Kort sagt: Han advarer os mod at være selvkloge. Han beder os tage os i vare for det at tænke høje tanker om sig selv og dømme alle andre.

Men netop den indstilling er uhyre almindelig. Man ser det på alle kanter. Tænk, hvor megen sur kritik der findes. Ikke bare i samfundet som sådant, men også blandt de kristne. Vi kender tonen, som mange synger på: Det er galt alltsammen. Prædikanteme er slappe, mangler glød og kraft. Ledelsen er slap og uduelig. Ånden og tonen i venneklokken er kold. Ingen tager sig af mig. Det er den bare elendighed, det hele.

Det er dømmesygen, der hærger. Og det er en smitsom sygdom. Når den begynder at æde om sig i en kristen venneklok, bliver der mindre og mindre plads for tak og lovsang. Hvad er grunden til denne slags dømmesyg? Jo, det skal jeg sige dig! Det er selvklogskaben, der er på færde. Man tror, man er så meget klogere, så meget mere åndelig og indsigtfuld end de andre. Og så går man løs med kritik.

Vi finder et sådant eksempel i [4. Mosebog, kapitel 16](#). Der var nogle, der ikke var tilfreds med Moses og den måde, han ledede folket på. Kora, Datan og Abiram var ledere for denne klok. De fik nogle med sig - det vil opviglere altid få - og så gik de til Moses og Aron og sagde til dem: »Lad det nu være nok, thi hele menigheden er hellig, hver og en, og Herren er i dens midte; hvorfor vil I da ophøje eder over Herrens forsamling?«

Der ser vi, hvordan de selvkloge har for skik at gå frem. Er vi måske ikke lige så gode som jer, siger de. Denne indstilling er farlig.

Vel er det sandt, at hele menigheden er hellig, og at alle har Guds Ånd. Men dette er ikke givet til nogen af os, for at vi skal være selvkloge.

Kora og hans folk havde intet konkret at bebrejde Moses, læg mærke til det. Nej, det var kun kritiksyg og selvklogskab, der drev dem. Den slags fører ingen velsignelse med sig. Vi ser da også, at der kom streng straf over Kora og hans klok. 4. Mos. 16,31 ff.

Lad os, før vi kritiserer andre, først prøve os selv. Det er dette, den selvkloge glemmer. Han kritiserer andre, men ikke sig selv. Han ser ikke, at splinten, han selv har i øjet, er meget større end de andres. -

At dømme sig selv først, det er grundholdningen i Guds rige. Jesus har ikke sagt, at vi aldrig skal dømme det, som er galt. Han har aldrig sagt, at vi ikke skal gå i rette med hverandre og påtale det, som er forkert.

Tværtimod! Han har jo lært os, hvordan kristne brødre skal forholde sig, når den ene har grund til at klage over den anden. Han skal gå direkte til ham selv og tale ud om det, som er galt. Nytter det ikke, skal han tage en med sig og forsøge på ny. Nytter heller ikke det, skal han forelægge det for menigheden. [Matt. 18,15 ff.](#)

Jesus vil, der skal være menighedstugt blandt hans venner. Jesu apostel har meget at sige om den sag. Se bare: »Jeg skrev til jer i mit brev, at I ikke skulle have samkvem med utugtige mennesker; jeg mente ikke i almindelighed denne verdens utugtige eller havesyge eller røvere eller afgudsdyrkere, så måtte I jo gå ud af verden. Men nu skriver jeg til jer, at I ikke skal have samkvem med nogen, som bærer brodernavn, og som dog er utugtig eller havesyg eller afgudsdyrker eller æreskænder eller drunker eller røver, ja, end ikke spise sammen med en sådan.« [1. Kor. 5,9-11.](#)

Jo vist skal Jesu venner dømme mellem ret og uret, mellem lys og mørke. Det skal de, ellers svigter de deres pligt. Men hvad er da det gale? Svaret er ganske enkelt: Det gale er at være selvklog, så man tror sig at vide alting så godt - og sådan, at ens sindelag bliver hårdt og koldt. Paulus skriver til menigheden i Filippi: »Som jeg ofte har sagt jer og nu igen siger med tårer: mange vandrer som fjender af Kristi kors.« [Fil. 3,18.](#)

Han sagde det »med tårer«. Det måtte siges, men han græd, da han sagde det. For det var så

vemodigt at tænke på. Den, som har det sådan, er ikke selvklog. Vi har ikke for meget åben tale og ærlig irettesættelse blandt os, som kalder os kristne. Snarere for lidt.

Men det er nok muligt, vi mangler noget - her er nok for lidt af det sindelag, som siger sandheden »med tårer«. Jesus vil heller ikke, at vi skal tie, når vranglære trænger ind i vore forsamlings. Han har selv advaret mod falske profeter, og ingen har nogen sinde talt stærkere ord mod vranglære end kærlighedens apostel, Johannes. Se, hvad han siger: *»Hvis nogen kommer til jer og ikke fører denne lære, ham skal I ikke give husly og ikke byde velkommen. Thi den, som byder ham velkommen, gør sig medansvarlig i hans onde geminger.«* [2. Joh. 10-11.](#)

Så alvorlig er denne sag. Vi skal ikke vige tilbage for den tunge pligt, det er, at påtale vranglære. De, som har hyrdeansvar for Jesu menighed, har pligt til at gøre det. Ja, enhver kristen har ret og pligt til at prøve læren - vel at mærke: prøve den på Guds ord i Bibelen.

Det er selvklogskab, Jesus advarer os mod i det ord, vi har for os. Men det at være selvklog kan ytre sig på flere måder. Det viser sig blandt andet hver gang, der står strid om Bibelens sande og sunde lære. Når nogen sætter fingeren på det, som er galt, kommer en anden gerne farende og siger: Du skal ikke dømme! Det har du ingen ret til, for Jesus siger, at vi ikke må dømme hverandre. Du siger, at denne eller hin er en vranglærer. Du dømmer!

Ja, sådan bliver det sagt. Men med urette. Og i denne indvending, som vi har hørt og set så tit, gemmer der sig i virkeligheden netop det, som Jesus advarer imod i vor tekst, nemlig selvklogskab. For hvem er det egentlig, der dømmer i dette tilfælde? Hvem er det, der synder mod Jesu ord om ikke at dømme? Det er ikke den, som står med Bibelen i hånden og kalder vranglæren ved dens rette navn. Han gør kun, hvad Jesus vil, han skal gøre. Men de, som fordømmer enhver, der vil påtale vranglæren, dem er det, som dømmer. De er selvkloge, det vil sige, de tror, de ved det bedre end profeter og apostle i Bibelen.

Jesus ser efter sindelaget. Han ser efter nogen, som vil hævde Ordets sandhed og vil gøre det »med tårer«. Der var nok desværre nogen gange i kirkens historie kun lidt af tårer. Men mere af selvkloge folk. Jo mere nidkær man er for sandheden, des mere vil man være villig til selv at gå ind under kritikken.

Men Jesus har endnu en ting at sige os.

Den, som er selvklog og dømmesyg, vil desværre også være tilbøjelig til at tvinge sandheden ind på folk i utide. Det advarer Jesus imod: *»Giv ikke hunde det hellige og kast ikke jeres perler for svin,«* siger han. [Matt. 7,6.](#)

Vi skal huske, at der er noget, der hedder *»den belejlige tid«*. [Kol. 4,5.](#) Man skal vidne om Jesus, når anledningen er der. Men situationen kan også være sådan, at man ikke kan gøre andet end at vente - og bede.

Der findes mennesker, som er i en sådan sindstilstand, at de ikke er modtagelige for ordet om Jesus. Hunde har ingen sans for det hellige. Grise forstår ikke at værdsætte perler.

Jesus vil ikke hermed have sagt, at vi kun skal tænke på mennesker, som ligger i det, vi kalder »grove synder«. Det er ikke bestemte slags mennesker, han kalder for hunde og svin, det er bare et billede på manglende forståelse for Ordet. Drukkenbolten er i og for sig ikke mere uimodtagelig for Ordet end den intellektuelle moralist.

I grunden er det samme sag, Jesus taler om her - han advarer os mod at være selvkloge. Den, som har sandheden, har desværre let for at dømme uforstandigt - men han har også let for at tænke, at det gælder om at true sandheden ind på folk. Begge dele er galt.

Vær ikke selvkloge, siger Jesus. Vær vågen for Åndens tale gennem Ordet, så du bruger den belejlige tid. Ikke enhver tid er belejlig. Da skal du vente og bede til Gud om vækkelsens tider. Jeg er ikke sikker på, at det er frugtbart at male »Jesus elsker dig« med store bogstaver på stationsbygninger og offentlige toiletter. Meningen kan være god. Men reaktionen kan være en helt anden, end man tror.

Det er ikke heller så sikkert, at man skal opsøge offentlige dansefester for at vidne om Jesus. Meningen er sikkert god dér også. Men hvorfor vidner man ikke hellere privat?

Vi skal ikke tage alle slags verdslige midler i brug som tjenere for Guds ord. Verden elsker »musicals«, men mon vi skal benytte os af sådanne ting for at nå mennesker? Jeg tvivler på det. Vi skal ikke forsøge at tvinge eller liste sandheden ind på folk, vil Jesus sige. Der behøves megen lydhørhed og visdom fra Gud. Selvklogskab fører ikke frem! Lad os gå de veje, Jesus har vist os, og bruge de midler, han har givet og i hænde.

(Kapitel fra "Sådan er Jesus" af Carl Fr. Wisløff - Dansk Luthersk Forlag 1980 - Shafan 01-08-14)